

Sygn. akt I C 430/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2020 roku

Sąd Rejonowy w Opocznie Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Anna Olejnik

Protokolant sekr.sąd. Paulina Neyman

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2020 roku w Opocznie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko J. C.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego J. C. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 7.835,80 (siedem tysięcy osiemset trzydzieści pięć 80/100) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 27 marca 2020 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanego J. C. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej w W. kwotę 454,00 (czteryście pięćdziesiąt cztery) złote tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn.akt I C 430/20

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 27 marca 2020 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. C. kwoty 14.810,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwany zawarł z powodem dwie umowy pożyczki: w dniu 30 sierpnia 2017 roku umowę nr (...) oraz w dniu 1 czerwca 2018 roku umowę nr (...), na mocy których otrzymał określone kwoty pieniężne (odpowiednio 8.000,00 zł i 7.634,00 zł, zobowiązując się do ich zwrotu na warunkach określonych w tych umowach. W następstwie niedotrzymania przez pozwanego warunków określonych w umowach, to jest braku spłaty pożyczek zgodnie z harmonogramem spłat powód dokonał wypowiedzenia w/w umów.

P. wskazał, iż na kwotę dochodzoną pozwem składa się: należność główna wynikająca z umowy nr (...) w wysokości 3.199,58 zł oraz należność główna wynikająca z umowy nr (...) w wysokości 11.074,29 zł, skapitalizowane odsetki umowne za okres od 1 czerwca 2018 roku do 20 lutego 2019 roku w kwocie 536,23 zł.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 15 kwietnia 2020 roku sygn. akt I Nc 170/20 Sąd Rejonowy w Opocznie nakazał pozwanemu zapłacić na rzecz powoda całą dochodzoną pozwem kwotę.

Pozwany wniósł skutecznie sprzeciw od w/w nakazu zapłaty i wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz od powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwany kwestionował wysokość dochodzonej pozwem wierzytelności, wskazując iż powód nie przedstawił wyliczenia dochodzonej pozwem

kwoty. Nadto kwestionował zasadność naliczenia opłaty z tytułu ubezpieczenia wskazując, iż powód nie przedłożył wiarygodnych dowodów na okoliczność objęcia pozwanego ochroną ubezpieczeniową. Pozwany podniósł także zarzut wygaśnięcia zobowiązania, wskazując, iż dokonywane przez powoda wpłaty dokonywane były na poczet należności głównej. Ponadto powód podniósł zarzut abuzywności klauzul umownych dotyczących opłat dodatkowych: opłat przygotowawczych, prowizji za udzielenie pożyczki oraz opłaty za tzw. Pakiet Elastyczny.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 sierpnia 2017 roku pozwany J. C. zawarł z powodem (...) S.A. w W. umowę pożyczki nr (...), na podstawie której powód udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 8.000,00 zł na okres 18 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stopy procentowej w wysokości 10 % rocznie (997,87 zł za cały okres trwania umowy), oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: prowizji za udzielenie pożyczki w wysokości 3.780,00 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 40 zł i wynagrodzenia za tzw. Elastyczny Plan Spłat w wysokości 1.620,00 zł. Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wyniosła więc 14.437,87 zł i miała być uiszczona na rzecz pożyczkodawcy w 18 ratach miesięcznych po 802,11 zł, za wyjątkiem ostatniej raty, którą określono na 802,00 zł.

W punkcie 9 umowy sprecyzowano na czym polega Elastyczny Plan Spłat, stwierdzając, że jest to pakiet świadczeń pozwalający na zarządzanie pożyczką i składa się z „Okresowej P. w Spłacie” i (...). Przy czym „Okresowa P. w Spłacie” to świadczenie polegające na uprawnieniu klienta do odroczenia terminu spłaty rat wynikających z harmonogramu określonego w umowie w wymiarze, w przypadku pożyczki miesięcznej, 1 raty bez podania przyczyny. W przypadku skorzystania z tej opcji przez konsumenta, termin wymagalności odroczonej raty miał zostać przesunięty w czasie, a odroczone rata miała być płatna w terminie 1 miesiąca po terminie spłaty pożyczki. Warunkiem skorzystania przez klienta z tego przywileju było spełnienie następujących przesłanek:

- a) upływ co najmniej 2 miesięcy od daty zawarcia umowy,
- b) spłata co najmniej kwoty równej 2 pełnym ratom pożyczki,
- c) złożenie wniosku przez klienta telefonicznie na infolinii powódki najpóźniej na jeden tydzień przed terminem płatności raty, której spłata miała być odroczone, albo złożenie wniosku na piśmie podczas wizyty doradcy powódki w domu klienta najpóźniej w dniu płatności raty, której dotyczy wnioski o okresową przerwę w spłacie.

W umowie zastrzeżono, że z tytułu odroczonej płatności rat nie są naliczane żadne dodatkowe odsetki od kwoty pożyczki brutto, a łączna kwota odsetek umownych nie ulega zmianie.

/dowód: umowa pożyczki nr (...) k.19-23/.

Na poczet spłat z tytułu umowy pożyczki nr (...) pozwany dokonał spłat w łącznej wysokości 8.158,29 złotych

/dowód: harmonogram spłat k. 8-10/

W dniu 1 czerwca 2018 roku pozwany J. C. zawarł z powodem (...) S.A. w W. umowę pożyczki nr (...), na podstawie której powód udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 7634,00 zł (7.400,00 zł w gotówce oraz kwotę 234,00 zł na wskazane przez konto – opłata za ubezpieczenie za pakiet medyczny) na okres 18 miesięcy. Strony przewidziały, że pożyczka jest oprocentowana według stopy procentowej w wysokości 10 % rocznie (952,22 zł za cały okres trwania umowy), oraz że z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany będzie do uiszczenia na rzecz dającego pożyczkę następujących opłat: prowizji za udzielenie pożyczki w wysokości 3.605,78 zł, opłaty przygotowawczej w kwocie 40 zł i wynagrodzenia za tzw. Elastyczny Plan Spłat w wysokości 1.545,34 zł. Całkowita kwota do zapłaty przez pożyczkobiorcę wyniosła więc 13.777,34 zł i miała być uiszczona na rzecz pożyczkodawcy w 18 ratach miesięcznych po 765,41 zł, za wyjątkiem ostatniej raty, którą określono na 765,37 zł.

W punkcie 9 umowy sprecyzowano na czym polega Elastyczny Plan Spłat, stwierdzając, że jest to pakiet świadczeń pozwalający na zarządzanie pożyczką i składa się z „Okresowej P. w Spłacie” i (...). Przy czym „Okresowa P. w Spłacie” to świadczenie polegające na uprawnieniu klienta do odroczenia terminu spłaty rat wynikających z harmonogramu określonego w umowie w wymiarze, w przypadku pożyczki miesięcznej, 1 raty bez podania przyczyny. W przypadku skorzystania z tej opcji przez konsumenta, termin wymagalności odroczonej raty miał zostać przesunięty w czasie, a odroczonej rata miała być płatna w terminie 1 miesiąca po terminie spłaty pożyczki. Warunkiem skorzystania przez klienta z tego przywileju było spełnienie następujących przesłanek:

- a) upływ co najmniej 2 miesięcy od daty zawarcia umowy,
- b) spłata co najmniej kwoty równej 2 pełnym ratom pożyczki,
- c) złożenie wniosku przez klienta telefonicznie na infolinii powódki najpóźniej na jeden tydzień przed terminem płatności raty, której spłata miała być odroczonej, albo złożenie wniosku na piśmie podczas wizyty doradcy powódki w domu klienta najpóźniej w dniu płatności raty, której dotyczy wnioski o okresową przerwę w spłacie.

W umowie zastrzeżono, że z tytułu odroczonej płatności rat nie są naliczane żadne dodatkowe odsetki od kwoty pożyczki brutto, a łączna kwota odsetek umownych nie ulega zmianie.

/dowód: umowa pożyczki nr (...) k.14-18/.

Na poczet spłat z tytułu umowy pożyczki nr (...) pozwany dokonał spłat w łącznej wysokości 1.670,00 złotych

/dowód: harmonogram spłat k. 8-10/

Pismem z dnia 5 marca 2019 roku powód wypowiedział pozwanemu umowy pożyczek: nr (...). W w/w piśmie określono, iż termin wypowiedzenia upływa dnia 4 kwietnia 2019 roku

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty złożone przez powódkę, które w ocenie Sądu nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości, wobec czego mogły stanowić wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Z tytułu udzielenia pożyczki pożyczkodawca może żądać wynagrodzenia w formie odsetek albo prowizji za korzystanie przez pożyczkobiorcę z jego środków finansowych.

W ocenie Sądu nie budziła wątpliwości kwestia ponoszenia odpowiedzialności przez pozwanego z tytułu niewywiązania się z umów pożyczek zawartych z powodem. Na pełną akceptację zasługiwało żądanie powoda dotyczące zwrotu kwoty wypłaconej pozwanemu w gotówce, podobnie jak żądanie odsetek umownych za korzystanie ze środków finansowych powódki przez czas faktycznego korzystania z kapitału (art. 720 § 1 k.c. i art. 359 § 1 k.c.). Sąd nie kwestionuje prawa powoda do pobrania opłaty przygotowawczej, albowiem takie opłaty są standardowo pobierane za wykonanie czynności związanych z udzieleniem pożyczki. Opłata określona w umowie zawartej między stronami nie była wygórowana.

Sąd kwestionuje natomiast prawo powoda do pobierania dodatkowej wygórowanej opłaty za tzw. Elastyczny Plan Spłat oraz kwotę prowizji za udzielenie pożyczki, która stanowi prawie 50% kwoty samej pożyczki. Naliczenie w umowie tych opłat budzi poważne zastrzeżenia w świetle przepisów o zobowiązaniach umownych i ochronie konsumenta przed niedozwolonymi klauzulami umownymi. Zgodnie bowiem z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy; nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Umowy łączące strony przewidywały obowiązek uiszczenia przez pożyczkobiorcę prowizji za udzielenie pożyczki, która jest specyficznym rodzajem wynagrodzenia, pobieranym za pośrednictwo w zawieraniu umów. Nie ma co prawda przepisów, które zakazywałyby pobierania prowizji przy umowach pożyczki, co więcej - art. 5 pkt 6a ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (t.j. Dz.U. z 2016r., poz. 1528 ze zm.) jednoznacznie dopuszcza możliwość pobierania prowizji i wszelkiego rodzaju opłat. Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 10 ustawy, kredytodawca powinien jednak o wszelkich informacjach związanych z tymi kosztami poinformować kredytobiorcę. Należy więc zauważyć, iż umowa konsumencka jest obwarowana warunkami do zastrzeżenia tego rodzaju prowizji, które pożyczkodawca musi spełnić. Dodatkowo wszelkie opłaty i prowizje pobierane przez kredytodawców powinny wyrównywać rzeczywiste koszty poniesione przez niego w związku z podjęciem danej czynności i nie powinny być rażąco wysokie dla konsumenta. Nie powinny być zatem formułowane w sposób ryczałtowy, bez odzwierciedlenia w kosztach ponoszonych przez pożyczkodawcę. Wskazać w tym miejscu należy, że w decyzji nr (...) z dnia 3 czerwca 2015 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w K. uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania pożyczkodawcy polegające na stosowaniu opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty. W uzasadnieniu tej decyzji stwierdzono, że sprzeczne z dobrym obyczajem jest naruszenie ekwiwalentności świadczeń przy stosowaniu wobec konsumentów opłaty, której wysokość nie odpowiada wartości świadczeń realizowanych w ramach tej opłaty, co godziło w ich słuszny interes.

W przedmiotowej sprawie prowizja za udzielenie pożyczki została określona w umowie nr (...) na kwotę 3.780,00 zł (stanowiąca 47,25% kapitału pożyczki), a w umowie nr (...) na kwotę 3605,78 zł (stanowiąca 47,23% kapitału pożyczki). Jako że w umowie pożyczek załączonych do pozwu nie wskazano sposobu kalkulowania wynagrodzenia należnego powodowi - żądanie pozwu w omawianym zakresie Sąd uznał za budzące wątpliwości i nieudowodnione. Zastrzeżenie tego rodzaju zawyżonych opłat w wynoszących, jak w tym przypadku niemal połowę kwoty pożyczki, za samo jej udzielenie, zmierza do obejścia przepisów regulujących wysokość odsetek maksymalnych, tj. art. 359 § 2¹ k.c. Ponieważ tego rodzaju zabieg został zastosowany w obrocie konsumenckim, doszło niewątpliwie do naruszenia interesów konsumenta. Podstawa do naliczania wynagrodzenia w postaci odsetek i prowizji nie jest bowiem tożsama. Odsetki stanowią bowiem wynagrodzenie za czas korzystania z kapitału. Prowizja zaś jest jednorazowym wynagrodzeniem za udzielenie kapitału. Postanowienia umowne wprowadzające obok odsetek maksymalnych wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych. Tym samym roszczenie powoda o zapłatę kwoty z tytułu prowizji za udzielenie pożyczki pozbawione było podstaw prawnych (por. np. orzeczenia: Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 roku, w sprawie sygn. akt VACA 622/14, Sąd Okręgowy w Toruniu z dnia 28 sierpnia 2017 roku sygn. akt VIII Ca 563/17 i z dnia 15 listopada 2017r. sygn. akt VIII Ca582/17).

Podobnie Sąd ocenił postanowienia umowne obciążające pozwanego kosztami opłat za Pakiet Elastyczny w kwotach 1.545,34 (umowa pożyczki nr (...)) oraz 1.620,00 zł (umowa pożyczki nr (...)). Ze względu na to, że w umowie pożyczki nie sprecyzowano żadnych kryteriów określenia opłaty za Elastyczny Plan Spłat, Sąd uznał, że brak jest podstaw do jej zasądzenia, albowiem taki zapis umowny jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów, dlatego jest nieważny (art. 58 § 1 i 2 k.c.). Przypomnieć należy, że tzw. Elastyczny Plan Spłat polegał na możliwości odroczenia na wniosek konsumenta płatności 1 raty, okresowego zamrożenia ich spłaty oraz zwolnienia z długu na wypadek śmierci pożyczkobiorcy. Kwoty opłat za ten (...) są nieproporcjonalne do usługi oferowanej przez pożyczkodawcę, albowiem nawet w przypadku skorzystania z „Okresowej P. w Spłacie” klient i tak musiałby spłacić całą pożyczkę, a odroczeniu (zamrożeniu) uległaby spłata pożyczki jedynie o kilka tygodni. (...) została zaś obwarowana niepewnym warunkiem, którego ziszczenie nie dawałoby korzyści dla pożyczkobiorcy, a co najwyżej dla jego spadkobierców. Opisana usługa nie była więc ekwiwalentna do wskazanego wyżej wynagrodzenia, a nadto w umowie nie określono żadnych kryteriów ustalenia wysokości opłaty za tak ustalone świadczenie. W rozpatrywanym przypadku powód nie wykazał, by pozwany korzystał z usług w ramach Elastycznego Planu Spłaty. Trudno byłoby więc przyjąć, że pozwany ma zapłacić za usługę, z której nikt nie skorzystał.

W konsekwencji na podstawie art. 720 § 1 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 359 § 2¹ k.c. oraz art. 385¹ § 1 k.c. Sąd uznał roszczenie powoda za uzasadnione jedynie w wysokości 7.835,80 zł. Sąd uznał, iż z tytułu umowy pożyczki nr (...) powodowi należy się zwrot od pozwanego kwoty 9.037,87 zł (zwrot kwoty udzielonej pożyczki wraz z odsetkami i opłatą przygotowawczą. Na poczet tej należności powód dokonał spłat w wysokości 8.158,29. Zatem do spłaty z tytułu w/w umowy pożyczki pozostała kwota **879,58** zł. Z tytułu zaś umowy pożyczki nr (...) powodowi należy się zwrot od pozwanego kwoty 8.626,22 zł (zwrot kwoty udzielonej pożyczki wraz z odsetkami i opłatą przygotowawczą. Na poczet tej należności powód dokonał spłat w wysokości 1.670,00. Zatem do spłaty z tytułu w/w umowy pożyczki pozostała kwota **6.956,22** zł.

Odsetki ustawowe za opóźnienie od zasądzonej kwoty w punkcie 1. (pierwszym) sentencji wyroku zasądzone od dnia wniesienia pozwu do dat faktycznej spłaty na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. i art. 482 § 1 k.c.

Powód wykazał przedstawiając oświadczenie A. (...) Towarzystwo (...), iż w związku z podpisaniem umowy pożyczki nr (...) w okresie jej obowiązywania, to jest od 2.06.2018r. do 1 grudnia 2019 roku pozwany J. C. objęty był ubezpieczeniem „P.-Pakiet MedycznyV). Jednocześnie jak wynika z oświadczenia A. na rzecz ubezpieczyciela została uiszczona składka w wysokości 234 zł.

Nietrafiony okazał się zarzut, iż pozwany nie otrzymał wypowiedzenia umów pożyczki. Fakt ten nie ma znaczenia w niniejszej sprawie, gdyż nawet zakładając, iż do wypowiedzenia umowy pożyczek nie doszło, to zakończył się już czas ich trwania. Obydwie pożyczki były zawarte na okres 18 miesięcy od dnia ich podpisania. A zatem w dniu złożenia pozwu obydwie umowy pożyczki zakończyły się, a wierzytelności z nich wynikające stały się w całości wymagalne.

O kosztach procesu w punkcie 3. (trzecim) sentencji wyroku orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. Powódka wygrała sprawę w 47 %). Na całkowite koszty postępowania w wysokości 7.984,00 zł złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 750 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego udzielonego radcy prawnemu przez powódkę – 17 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego udzielonego radcy prawnemu przez pozwanego – 17 zł oraz wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym w wysokości 3.600,00 zł (§ 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych), a także wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego będącego adwokatem w wysokości 3.600 zł (2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie). Finalnie należał jej się zatem od pozwanego zwrot kwoty 454 zł, co stanowi różnicę w wysokości poniesionych kosztów i kosztów, które proporcjonalnie winna uiścić strona powodowa (53% wszystkich kosztów).